

Наталія СОКІЛ-КЛЕПАР

САКРАЛЬНА МІКРОТОПОНІМІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ОНОМАСТИКОНІ

В українському ономастиконі виділяють групу сакральних мікротопонімів, що виражають релігійні, культурно-світоглядні основи народу. Проаналізовані географічні найменування християнського походження. Досліджувані оніми протлумачені в межах опозиції: священне — профанне. Мотиваторами мікротопонімів ставали найменування на позначення божественного начала, споруд культового характеру та сакральні символи.

Ключові слова: сакральний, мікротопонім, агонім, теонім, еклезіонім, мотив номінації.

© Н. СОКІЛ-КЛЕПАР, 2014

ISSN 1028-5091. Серія філологічна. № 4 (118), 2014

Кожна людина є творінням Бога, духовним першоджерелом, морально сильною особистістю. Такою створив її Бог, такою ж вона повинна залишатися впродовж усього життя. Святість є елементом людської свідомості. Сакральне містить в собі статус ідеалу, чогось піднесеного та до-стемненого. Прояв священного відображає духовний досвід, усвідомлення сакральної істини та змісту людського життя. Священне, духовне оточує нас і в часі, і в просторі. У структурі ж останнього можна виділити окремих фрагмент, що має певний сакральний статус. Сакральний, згідно з лексикографічними джерелами, — той, який сто-сується релігійного культу; обрядовий, ритуальний; який дуже цінують, оберігають; священний, заповітний [20, т. 9, с. 17]. Релігієзнавчі словни-ки поняття сакрального описують більш деталь-но: «Сакральне (від лат. sacer — священний) — 1. Надприродні істоти, які є об'єктом поклоніння в певному релігійному культурі. 2. Релігійні ціннос-ті — віросповідання, віровчення, таїнства, церк-ва. 3. Сукупність предметів, осіб, дій, текстів, які входять в систему релігійного культу. Інша на-зва — священне» [26, с. 313].

Український ономастикон може яскраво підтвер-дити факти сакральності в онімному просторі. Най-чіткіше проявляються вони в антропоніміконі (*Бог-дан, Богомолець*), ойконіміконі (*Богородчани, Цер-ківне*), мікротопоніміконі (*Свята Убіч, Божий Грїб*), хрононіміконі (особливо найменування свят — геортоніми: *Благовіщення, Різдво Пресвятої Бо-городиці, Вознесіння*), хрематоніміконі (церква *Святої Анни, Василіянський монастир*) та спора-дично в інших власних найменуваннях.

Одним із перших сакральний статус мови в нау-ковому висвітленні розглядав І. Огієнко [11; 12]. Са-кральна лексика, вивчення якої відродилося після нав'язаних радянською владою атеїстичних принци-пів, сьогодні активно побутує в полі зору лінгвістів. Так, цю проблематику досліджують Н. Пуряєва [14], П. Мацьків [9], Т. Вільчинська [5], М. Скаб [16] та ін. Вагомою в царині ономастики стала пра-ця М. Худаши, що відобразила релігійно-міфологічні функції язичницьких божеств спільнослов'янського та давньоруського періодів [24].

У назвознавстві виділяють окремі класи найме-нувань, що репрезентують духовне начало, — тео-німи та агіоніми. Терміни ці, звичайно, не ідентич-ні. Так, агіоніми — це імена святих, наприклад, *Ва-*

силій Блаженний, Великомучениця Варвара [2, с. 33]. Теонім — власна назва Бога, божества в будь-якій релігії, міфології, пантеоні, скажімо, *Ісус Христос, Богородиця, Ангели, Дажбог, Будда* [2, с. 170]. Теоніми чи агоніми входять до складу топонімів, тому можна говорити про сакральні географічні найменування.

Український ономаст В. Лучик зауважив, що християнські мотиви були характерними переважно для ойконімії та урбанонімії, однак ще масові до поч. ХХ ст. такі оніми нині виявляються поодинокими, бо з ідейно-політичних міркувань населені пункти і внутріміські об'єкти з подібними назвами перейменовували, що призвело до втрати приблизно кожного четвертого історичного ойконіма й більшості урбанонімів [8, с. 282]. Однак вони достатньо активно вживаються в мікротопоніміконі, що не зазнавав постійного офіційного тиску, примусово не змінювався.

Сакральні мікротопоніми не можна окреслити лише словесно, а вони є своєрідними знаками, символами надприродного. Якщо ж мотивом найменування певного географічного об'єкта слугував сакральний номен, це було неспроста: людина вірила в різноманітні магічні дії, чуда, що відбувалися на цих локусах. Таким чином, можна говорити про своєрідну сакралізацію простору. «Сакралізація — це поширення впливу релігії на сферу свідомості, духовну культуру особи, групи, суспільства. ...Надання матеріальним предметам, особам, окремим діям тощо магічних властивостей, розуміння їх як сакральних» [26, с. 312—313].

Оскільки суспільство номінує всі об'єкти, які його оточують, то й процеси номінації, скажімо, не завжди проходять стихійно, а осмислено, вмотивовано. Людина, іменуючи навколишній світ, вагому роль надавала і надає сакральним найменуванням, що відображають аксіологічні основи нашого народу. Все це чи не найбільше відтворюється у лексичі, що втілює християнські пріоритети. В ономастиці вчені розглядають це як «міфологічний принцип топонімної номінації» [17, с. 269]. Умовно можна виділити в мікротопоніміконі основні групи, мотивами яких є:

1. Найменування Бога, Богородиці, Святих та локуси їх перебування.
2. Сакральні об'єкти (монастирі, церкви).

3. Сакральні символи (кольори).

Світ побудований на антиномах, тому сакральне і профанне (світське, буденне) сприймається як своє і чуже, індивідуальне — суспільне. У сфері сакрального, крім опозиції профанного, була ще внутрішня боротьба двох сил: доброї і злої. Розглядаючи такі назви в мікротопоніміконі, варто заглибитися у ментальність народу, витвір його фантазії, сталу систему образів, адже «будь-який ментальний образ носіїв надприродного начала, будь-яка його грань відзначається подвійним суб'єктивізмом, оскільки звичайна суб'єктивність відображення фрагменту дійсності за допомогою якої-небудь знакової системи примножується тут на фантомності самої «дійсності» [1, с. 205].

Необхідно зауважити, що в мікротопонімії (особливо в найменуваннях природних об'єктів — гір, джерел, верхів тощо) виявлено досить багато онімів сакрального типу. Сконцентрованість подібних найменувань при позначенні орографічних та гідрографічних локусів мотивується міфологічним світоглядом.

Ми вже детально аналізували образи гори та води в мікротопоніміконі Українських Карпат [21; 22]. З цього можна зробити висновок, що гора є однією з центральних міфологем усього слов'янського світу. Вона, як вершина, зв'язана з небесами, а, з іншого боку, у печерах, всередині гори чи під нею знаходиться пекло, тобто демонічні істоти. Вода ж є символом усього суцього, смерті і поховання, очищення, життя і воскресіння із мертвих, чистоти і здоров'я. Тому, мабуть, логічно, що саме оро- та гідролокуси ставали основою для сакральних найменувань. Такі об'єкти зазвичай мали цілющі властивості, або ж на них відбувалися якісь магічні дії.

1. Мотиваторами сакральних мікротопонімів ставали насамперед лексеми, що внутрішнім своїм змістом виражали поняття духовного: л., уроч. *Божий Грід* (Слав. Ск. Льв.), вул. *Божя Воля* (Зоротов. Старосамб. Льв.), стеж. *На Божу Волю* (Зоротов., Старосамб. Льв.).

Мотивувальний апаратив *блаженний* став основою для мікротопоніма *Блаженний Камінь*. Його значення так описано в лексикографічних джерелах: *блаженний* — дуже щасливий; проїнятий щастям, радістю; який виражає щастя, радість [4, с. 45]. Народна традиція тлумачить найменування каменя

аналогічно: «У Маняві, біля скита, є камінь, який називається Блаженим. Природа утворила під ним печеру, котра послужила житлом двом монахам-пустельникам... Вони довго блукали по Карпатах в пошуках чудодійної води і знайшли її в Маняві, у печері кам'яної брили. Монахи були щасливі, що знайшли там мир і спокій, тому назвали той камінь Блаженим» [13, с. 123].

Апелятив *святий* сформував складні оніми: г. *Свята Гора* [ТТ, с. 36, 123], кр. *Свята Криниця* [ТТ, с. 37], п. *Свята Убіч* [ТТ, с. 32], крч. *Під Святим Яном* (Нов. Кроп. Дрог. Льв.). Досліджуваний нomen асоціюється з таким, що «пов'язаний з релігією, Богом, наділений божественною силою», «перейнятий божественною силою», «вживається як постійний епітет до слів, пов'язаних із місцями або предметами релігійного поклоніння; у розумінні чогось таємного, неприступного для непосвячених; чогось недоторканного; чогось найдорожчого, найзаповітнішого» [20, т. 9, с. 101]. З етимологічного погляду *святий* первісно тлумачився як «сильний», а церковного значення слово набуло у слов'янських, а за ними в балтійських мовах лише під впливом християнства. Це демонструють давні композитні антропоніми *Святослав*, *Святополк*, *Святовит* [6, с. 200].

За висновками українського дослідника В. Жайворонка, «святий — той, хто визначився своїм життям у любові до Бога й ближніх»; Христос навчав активної любові, тобто такої, якої досягає той, «хто покладає душу за друзів своїх»; святих народ наближає до себе, до свого буття [7, с. 531]. Святі — це «персонажі християнського культу, засвоєні усною народною традицією, що зазнали в ній суттєвої трансформації свого образу, основний напрям якої — міфологізація, зближення з персонажами нижчої міфології, зв'язок із сільськогосподарським календарем, магією та медициною. Об'єктами народного культу ставали насамперед канонічні святі» [23, с. 589]. В народній уяві кожен святий виконував своєрідні функції у різних сферах життя народу: господарській, сімейній, суспільній. Виявлене найменування — *круча Під Святим Яном* — мотивується агонімом. Святий Ян — захисник від поведень, проте більш характерний для словацької та чеської етнокультури [23, с. 590].

Географічне найменування *Рай*, що номінує паовище [ТТ, с. 153], мабуть, внутрішнім своїм

змістом вказує на позитивні властивості цього об'єкта. Це підтверджує і народна світоглядна позиція, згідно з якою *рай* — «місце (той світ), де блаженствують праведники після смерті; це вічно-зелений сад, в якому солодко співають пташки; там родять золоті й срібні плоди та овочі; у раю вічно квітнуть луги, по яких течуть річки з медом і молочними берегами; тут дивні пахощі, завжди тепло й світло, не буває зими, негоди; тут завжди спокій, повно райських яств, тут росте багато райського хліба, тут росте Дерево життя, або Райське дерево» [7, с. 493—494]. Отож, у слові *рай* втілювалися усі найкращі прояви земного життя, що проектувалися на потойбіччя.

Здавна людина обожнювала стихійні явища й сили природи, тому й виникали духи річок, лісів, рослин. Із прийняттям християнства колишні боги-духи в міфологічному мисленні перетворилися на бісів — різного роду нечисту силу. Все, що мало негативну оцінку з погляду розвинутої за християнства моральності, а також непізнане, таємниче, що не йшло від божественного провидіння, було віднесено до темної, диявольської сили [25, с. 194]. Тому мікротопоніми з «нечистою» семантикою вживаються як антинома до божого: л. *Чортів Верх* [ТТ, с. 102], вир *Чортове Колесо* (В. Рож. Ск. Льв.), пот. *Чортів Потік* [ТТ, с. 14], г. *Чортів Чертіж* [ТТ, с. 12], сін. *Чортова Яма* (Дов. Дрог. Льв.), *Пекло Блажівського* [ТТ, с. 153], *Пекло Павловича* [ТТ, с. 153], сін. *Пекло на Багнах* (Дов. Дрог. Льв.). Внутрішній зміст аналізованих онімів відображає насамперед небезпечну територію, яку завжди оминали. Народ тлумачить ці об'єкти як такі, де «часто трапляються нещасні випадки», «щось лякає людей», «топляться люди» [18, с. 489—490]. *Пекло* існує ще як топографічний термін, що окреслює «важкодоступне місце» [28, с. 92]. У народній легенді назву урвища, страшного місця так пояснюють: «У Рафайлові є така скала, називає сі Пекла. То таке льичне місце, що ніхто не годин стати на край, аби дивитися долину. То там як стати, то таки видиться, що щось кигне туди, долину, у ти Пекла» [13, с. 124].

Значеннєвий діапазон сакральних географічних найменувань доволі стислий, де домінує, однак, ціннісне сприймання навколишнього середовища. У такому лексичному фонді «вербалізується давня семі-

отична слов'янська система, представлена опозицією позитивне / негативне чи вужче опозиція верх / низ, вираженою лексемами рай, пекло, у яких сконцентрована еволюція релігійних поглядів наших предків, і може бути подана у площині ідеальне / матеріальне, перша з яких асоціюється з життєвими (духовними) ідеалами та мріями, друга — з царством темряви (сатаною)» [10, с. 102].

2. На особливу увагу заслуговують споруди культового характеру — церкви, костели, монастирі та прилеглі до них території. Це об'єкти рукотворного характеру, зі значним антропогенним впливом, тобто люди більш-менш усвідомлено номінували релігійні об'єкти, приурочували храми певним святим, що захищали б громаду впродовж усього земного життя. Тож причини були різні, однак нас цікавить, імена яких святих або свят ставали основою для називання церков. Оними аналізованого типу прийнято окреслювати як **еклезіоніми** — вид топоніма, власна назва місця проведення обряду, місця поклоніння в будь-якій релігії; назва церкви, каплиці, костела, кірхи, монастиря [2, с. 83].

Обстеживши найменування низки церков, з'ясовано, що люди послуговувались **агіонімами**: ц. Святої Параскеви (Корост., Ск., Ск. Льв.), ц. Василя (Василія Великого) (Гр., Рик. Ск. Льв.), ц. Святого Михайла (Михайла) (Лав., См., Урич Ск. Льв.); ц. Святого Миколи (Миколая) (Нов. Кроп. Дрогоб. Льв.; Переділ. Старосамб. Льв.; Орявч. Ск. Льв.), ц. Івана Хрестителя (Хащ. Ск. Льв.), кост. Святого Онуфрія (Лаврів Старосамб. Льв.), кост. Святого Мартина (Скел. Старосамб. Льв.), кост. Святої Анни (Сусідов. Старосамб. Льв.). **Геортоніми** (назви свят) також часто ставали основою для називання церков: ц. Зіслання Святого Духа (В. Рож. Ск., Льв.), ц. Вознесіння (Кальне, Ск. Льв.), ц. Трійці (Пресвятої Трійці) (Круш., Ск. Льв.; Нижанков. Старосамб. Льв.), ц. Богоявлення Господнього (Ракове, Старосамб. Льв.), ц. Воскресіння (Ст. Сіль Старосамб. Льв.), ц. Покрови Богородиці (Ялин. Ск. Льв.), ц. Різдва Богородиці (Росохи Старосамб. Льв.), ц. Успіння Богородиці (Тухол. Ск. Льв.; Надиби Старосамб. Льв.). Інколи найменування орографічних локусів можуть іменуватися за назвою давно зниклого сакрального осередка. Скажімо, гора *Вознесінка*, що на Гуцульщи-

ні, отримала назву через «залишки кам'яного фундаменту церкви Вознесіння Христового» [СГ 397]. Можливо, подібний мотив номінації закладений і в оронімі *Воскресінка*.

Особливу сакральну роль відігравали монастирі — «релігійні громади ченців або черниць, що з належними їй землями і капіталами становлять церковно-господарську організацію; члени цієї громади; церква, будівлі й територія, належні цій громаді» [4, с. 538]. Деякі з них залишаються і досі, наявність інших закладена в семантиці мотивувальної бази мікротопонімів, що відтворюють існування раніше подібних об'єктів: мон. *Василіянський* (Лаврів, Старосамб., Льв.), *Монастирські Келії* (Сусідов., Старосамб. Льв.), уроч. *Келії* [СГ 420], г., горб, уроч. *Монастир* [НГП 249; МС 187; ТГГ с. 351, ТТ 112], г., уроч. *Монастир* [СГ 365], пот. *Монастирський* [СГ 365], пот. *Монастирчик* [ТГГ 351], г. *Монастирець* [СГ 365], г. *Монастирецька* [НГП 250], уроч. *Монастирщина* [СГ 441], пагорб *Монастирик* [НГП 250], уроч. *Монастирики* [СГ 365], горби *Монастирська Гора* [НГП 250], пагорб, відріг *Монастирське* [НГП 250], г. *Монастирище* [НГП 251], п. *Монастирський* (Бор. Турк. Льв.), стр. *Монастирний* (Нагуєв. Дрогоб. Льв.).

Храми, безперечно, входять у ряд культових споруд і відіграють важливу роль у релігійному вихованні людей. Здавна церкви посідали значне місце у житті громади, а землі, прилеглі до них, номінували як *Церковні*. Вони були своєрідною опозицією до земель громадських, скарбових. Таким чином, протиставлення своє — чуже, сакральне — профанне закладене в символічному змісті цих найменувань. В українському мікротопоніміконі зафіксовано назви: п. *Церковне* [ТТ 118, 119], п. *Церковний* [120, 151], уроч. *Цирковиць* [ТТ 51], о. п., пот., сін. *Церкв'яниць* [МС 202], уроч. *Церковний Ліс* [ТГГ 579], к. с. *Церквище* [ТГГ 579]. Оними такого типу вказували здебільшого на приналежність церкві тих чи інших об'єктів або ж номінували місця, де колись була розташована церква.

3. До одиниць, які відображають «верхні» і «нижні» локуси (тобто рай і пекло), можна віднести мікротопоніми, мотивовані апелюваннями *білий* (священне) і *чорний* (нечисте). Назви, мотивовані ко-

льоративами, можуть таїти в собі певну сакральність. Оними зі символічним навантаженням кольору виражають духовне начало. Вказані назви яскраво відтворюють внутрішній світ, глибину почуттів людини і є своєрідним засобом її світовідчуття і світосприймання: «Віддаючи належне зору в сприйманні кольору, сьогодні акцентують «почуття» кольору, справжнім творцем колірних вражень вважаючи людський мозок, а здатність бачити кольори — талантом» [15, с. 131]. Протилежні кольори — білий і чорний — у народній уяві відтворюють образи добрих і злих духів, позитивні і негативні риси, бідність і багатство тощо. Опозиція цих двох барв становить стрижень людського буття.

Канву кольорової семантики мікротопонімів формує чорна барва. У народній психології саме цей колір відображає негативне, темне, зле, жахливе. Дослідники вважають, що ключем до розуміння семантики темного і світлого (відповідно чорного і білого) є поняття зору, а прототипне вживання цих слів зв'язане не з предметами, а з середовищем [3, с. 249]. Кількісно переважають мікротопоніми з мотиватором чорний: стр. *Чорний Струмок* (Хаш. Ск. Льв.), п. *Чорна Гора* (Круш. Ск. Льв.), пол. *Чорна Рипа* (В. Рож., Ялин. Ск. Льв.), в., л. *Чорний Горб* (Терн. Ск. Льв.), п. *Чорний Діл* (Круш. Ск. Льв.), к. с., л., сін., пас., п., пот., уроч. *Чорний Потік* (В. Рож., Верхн., Жуп., Круш. Ск. Льв.), пас. *Чорні Ораниці* (Довж. Ск. Льв.). Найменування з кольорокомпонентом властиві для інших слов'янських мов [27, с. 59—60], однак кольори білий та чорний не симетричні, і чорний трапляється частіше [3, с. 252].

Для українського ономастикону теж характерне явище мінімального вживання білого кольору: стр. *Білий Струмок* (Хаш. Ск. Льв.), кам. *Білий Камінь* [СГ 184], г. *Біла Кобила* (Криворів. Верхов. Ів.-Фр.). Згідно з народною символікою, він уособлює світло, сонце, життя, вічність, святість, божество, місяць, радість, святковість тощо [19, с. 24].

«Кольорові» найменування можна вважати метафоричними, коли саме втілюється їх символічний зміст, тобто об'єкти народ сприймав темними не лише візуально, а й на психоемоційному рівні. Скажімо, якщо скеля чи ліс були страшними, де часто блукали люди і под., то ці території оминали, а свій страх виражали крізь призму барви. Концепти ко-

льору пов'язані з «універсальними елементами людського досвіду», і ці універсальні елементи можна умовно визначити як день і ніч, сонце, вогонь, рослини, небо і земля. Наші відчуття барв виникають у мозку, а не в навколишньому середовищі, і їхня природа, як видно, здебільшого визначається людською біологією. ...Для того, щоби вміти говорити про це сприйняття, ми проектуємо його на дещо спільне в нашому близькому оточенні» [3, с. 283]. Однак ми не відкидаємо і пряме значення чорного чи білого кольору в мікротопонімах. Переважно чорне забарвлення вказувало на ґрунт, темне дно потоку чи ріки, а білий здебільшого номінував крейджну породу названого об'єкта.

Отож, фрагмент сакрального простору в українському мікротопоніміконі представлений найменуваннями, мотивувальні основи яких втілюють ціннісні імперативи народу: Бог, святість, символічність. Людина релігійна може жити лише у священному світі, що становить її онтологічну суть. Вона певним чином сакралізує свій простір, створюючи храми, монастирі, номінує природні та рукотворні об'єкти, що відіграватимуть певні захисні функції в її земному житті.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

об'єкти: в. — верх, вул. — вулиця, г. — гора, к. с. — кут села, кам. — камінь, кр. — криниця, крч. — круча, л. — ліс, мон. — монастир, п. — поле, пас. — пасовище, пол. — полонина, пот. — потік, сін. — сінокіс, стеж. — стежка, стр. — струмок, уроч. — урочище, ц. — церква; **області:** Ів.-Фр. — Івано-Франківська, Льв. — Львівська; **райони:** Верхов. — Верховинський, Дрогоб. — Дрогобицький, Ск. — Сколівський, Старосамб. — Старосамбірський, Турк. — Турківський; **населені пункти:** Бор. — Бориня, В. Рож. — Верхня Рожанка, Верхн. — Верхнячка, Гр. — Грабовець, Дов. — Довге, Довж. — Довжки, Жуп. — Жупани, Зоротов. — Зоротовичі, Корост. — Коростів, Криворів. — Криворівня, Круш. — Крушельниця, Лав. — Лавочне, Нагуєв. — Нагуєвичі, Нижанков. — Нижанковичі, Нов. Кроп. — Новий Кропивник, Орявч. — Орявчик, Переділ. — Передільниця, Рик. — Риків, Скел. — Скелівка, Слав. — Славсько, См. — Сможе, Ст. Сіль — Стара Сіль, Сусідов. — Сусідовичі, Терн. — Тернавка, Ту-

хол. — Тухолька, Хащ. — Хащованя, Ялин. — Ялинкувате;

джерела:

СГ — Старожитності Гуцульщини. Джерела з етнічної історії населення Українських Карпат. Каталог пам'яток історії та культури : у 2-х т. Т. 1. *Кугутяк М.* Сакральна спадщина Гуцульщини. — Львів : Манускрипт, 2011. — 448 с.

НГП — *Габорак М.* Назви гір і полонин Івано-Франківщини. Словник-довідник. Вид. друге, доповн., уточн. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2008. — 500 с.

МС — *Сокіл Н.* Мікротопонімія Сколівщини. — Львів, 2008. — 206 с.

ТГГ — *Габорак М.* Топонімія Галицької Гуцульщини. Етимологічний словник-довідник. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. — 656 с.

ТТ — Топоніміка Турківщини / упоряд. П. Зборовський. — Львів : Камула, 2004. — 258 с.

1. *Березович Е.Л.* Язык и традиционная культура: Этнолингвистические исследования / Е.Л. Березович. — М. : Индрик, 2007. — 600 с.
2. *Бучко Д.* Словник української ономастичної термінології / Дмитро Бучко, Наталія Ткачова. — Харків : Ранок-НТ, 2012. — 256 с.
3. *Вежбицкая А.* Обозначения цвета и универсалии зрительного восприятия / А. Вежбицкая // Язык. Культура. Познание. — М. : Русские словари, 1996. — С. 231—291.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. — Донецьк : Глорія Трейд, 2012. — 864 с.
5. *Вільчинська Т.* Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII—XVIII ст. : монографія / Т. Вільчинська. — Тернопіль, 2008. — 424 с.
6. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / редкол. О.С. Мельничук (голов. ред.) та ін. — К. : Наукова думка, 2006. — Т. 5. — 704 с.
7. *Жайворонок В.* Знаки української етнокультури. Словник-довідник / В. Жайворонок. — К. : Довіра, 2006. — 703 с.
8. *Лучик В.* Сакральні мотиви в топонімії Центральної України / В. Лучик // Науковий вісник Чернівецького університету. — 2010. — Вип. 509—511. — С. 279—284. — (Слов'янська філологія).
9. *Мацьків П.В.* Концептосфера БОГ в українському мовному просторі : монографія / П.В. Мацьків. — Дрогобич : Коло, 2007. — 323 с.
10. *Мацьків П.* Репрезентація концепту Бог у фольклорній картині світу / П. Мацьків // Рідне слово в етнокультурному вимірі. Матеріали Першої Міжнародної науково-практичної конференції / упоряд. М. Федурко, В. Котович, Г. Філь. — Дрогобич : Посвіт, 2007. — С. 96—104.
11. *Огієнко І.* (Митрополит Іларіон). Дохристиянські вірування українського народу / І. Огієнко. — К. : Обереги, 1992. — 342 с.
12. *Огієнко І.* Українська мова в церкві / І. Огієнко. — Холм, 1943.
13. Писана керниця: Топонімічні легенди та перекази українців Карпат / збір. і впоряд. В. Сокіл. — Львів : Інститут народознавства НАН України, 1994. — 206 с.
14. *Пуряєва Н.В.* Формування української церковно-обрядової термінології (назви богослужбових предметів) : автореф. на здобуття ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 / Н.В. Пуряєва. — К., 2001. — 20 с.
15. *Сербенська О.* Кольороназви у прозі Івана Франка / О. Сербенська // Мовний світ Івана Франка. Статті, роздуми, матеріали : монографія. — Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. — 327 с.
16. *Скаб М.В.* Закономірності концептуалізації та мовної репрезентації сакральної сфери : монографія / М.В. Скаб. — Чернівці, 2008. — 560 с.
17. *Скляренко О.* Типологічна ономастика: монографія : у 5 кн. Книга перша: Лексико-семантичні особливості онімного простору / Олексій Скляренко, Ольга Скляренко. — Одеса : Астропринт, 2012. — 416 с.
18. Словник мікротопонімів і мікрогідронімів північно-західної України та суміжних земель : у 2-х т. / упоряд. Г.Л. Аркушин. — Луцьк : Вежа Волин. нац. унту ім. Лесі Українки, 2007. — Т. 2. — 536 с.
19. Словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, М.К. Дмитренко. — К. : Міленіум, 2002. — 260 с.
20. Словник української мови : в 11-ти т. / ред. С.І. Головащук. — Т. 9. — К. : Наукова думка, 1978.
21. Сокіл-Клепар Н. Концепт «Гора» в мікротопонімах Українських Карпат / Наталія Сокіл-Клепар // Народознавчі зошити. — № 3 (99). — 2011. — С. 482—488.
22. Сокіл-Клепар Н. Семантичне наповнення концепту «Вода» в мікротопонімах Українських Карпат / Наталія Сокіл-Клепар // Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія. — Вип. XXIX—XXXI. — Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету, 2011. — С. 187—190.
23. *Толстая С.М.* Святые / С.М. Толстая, О.В. Белова // Славянские древности: Этнолингвистический словарь : в 5-ти т. — М., 2009. — Т. 4. — С. 589—594.
24. *Худаши М.Л.* Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських та спільнослов'янських язичницьких божеств : монографія / М.Л. Худаши. — Львів, 2012. — 1064 с.
25. Чорт // 100 найвідоміших образів української міфології / під заг. ред. О. Таланчук, Ю. Бедрика. — К. : Автограф, 2007.

26. Шевченко В.М. Словник-довідник з релігієзнавства / В.М. Шевченко. — К. : Наукова думка, 2004. — 560 с.
27. Malec M. Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski / M. Malec. — Warszawa : Wyd-wo Naukowe PWN, 2003. — 290 s.
28. Zbieranie i opracowywanie nazw geograficznych. Przewodnik toponimiczny. Część II. Opracowywanie językowe nazw. — Warszawa : Główny Urząd geodezji i kartografii, 2003.

Nataliya Sokil-Klepar

ON SACRAL MICROTOPYNYMY IN UKRAINIAN ONOMASTICON

In Ukrainian onomastics scientists usually distinguish a group of sacral microtoponyms that express people's religious and cultural views as well as world-outlook. Under analytic study have been put geographical names of Christian origin. Considered onimes have been explained within the framework of sacred —

profane opposition. As motivations for microtoponyms have been substantiated ideas of Divine origin, religious constructions and sacral symbols.

Keywords: sacral, microtoponym, hagianym, theonym, ecclesionym, motif of nomination.

Наталія Сокил-Клепар

САКРАЛЬНАЯ МІКРОТОПОНІМІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ОНОМАСТИКОНІ

В українському ономастиконі виділяють групу сакральних мікротопонімів, які виражають релігійні, міровоззренчіські погляди народу. Аналізуються географічні найменування християнського походження. Ісследуємі названія розглянуті в руслі опозиції: священне — профанне. Мотиватори мікротопонімів — найменування, означуючі божественне начало, сооруженія культового характера і сакральні символи.

Ключевые слова: сакральний, мікротопонім, агіонім, теонім, еклезионім, мотив номінації.